

Nr 93.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor m. m. jämte i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 89) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som bleve riksdagen förelagd, till Gemensamma universitetsändamål: Stipendier åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska medikokirurgiska institutet för budgetåret 1944/45 beräkna ett reservationsanslag av 184 700 kronor.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t vidare å kapitalbudgeten (bilaga 6, punkt 12) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som bleve riksdagen förelagd, till Statens lånefond för universitetsstudier för budgetåret 1944/45 beräkna ett investeringsanslag av 420 000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i propositionen nr 122, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikårenden för den 18 februari 1944, föreslagit riksdagen att

dels till Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor;

dels ock till Statens lånefond för universitetsstudier å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 450 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *H. Hagberg* väckt motion (II: 461), vari hemställt, att riksdagen i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 122 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning och förslag i syfte att utsträcka de i proposition nr 122 föreslagna åtgärderna till alla statliga och statsunderstödda högskolor.

Beträffande de skål som anförts till stöd härför hänvisas till motionen.

Från och med budgetåret 1939/40 har riksdagen anvisat medel till statsstipendier i form av fri bostad och fri kost åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet. Anslaget har varit uppfört med följande belopp.

Budgetår:	Kronor:
1939/40	220 700
1940/41	194 700
1941/44	184 700.

Enligt gällande reglemente (SFS 148/1939) skola dessa stipendier tilldelas obemedlade studenter med utpräglad studiebegåvning och företrädesvis utgå under de första studieåren. Stipendieförmånerna utgå under åtta månader per år, och stipendium får innehavas under sammanlagt högst tre år. Utdelningen av stipendierna handhaves av särskilda statsstipendienämnder vid de tre berörda läroanstalterna. Dessa nämnder bestämma även de bostäder och matställen, där stipendieförmånerna skola åtnjutas. Ur anslaget utgå även vissa smärre belopp såsom bokstipendier i form av kurslitteratur åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund ävensom medel till bestridande av statsstipendienämndernas verksamhet.

I samband med anordnandet av statsstipendier i form av fri bostad och fri kost beslöt 1939 års lagtima riksdag inrätta en fond, benämnd statens lånefond för universitetsstudier, ur vilken ränte- och borgensfria lån skulle beviljas för studier vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet. Samtidigt därmed undantogos studerande vid de nämnda läroanstalterna från behörighet att erhålla lån ur studielånefonden, numera benämnd allmänna studielånefonden. För budgetåret 1939/40 anvisades ett första anslag av 70 000 kronor till universitetsstudielånefonden, avsett att utdelas för studier under läsåret 1940/41. Detta belopp fördelades sedermera av Kungl. Maj:t med 34 000 kronor på Uppsala universitet, 27 500 kronor på Lunds universitet och 8 500 kronor på karolinska institutet. Under vart och ett av de följande budgetåren har anslaget höjts med 70 000 kronor och är i riksstaten för budgetåret 1943/44 uppfört med 350 000 kronor. För fonden gäller särskilt reglemente, SFS 290/1939.

Ifrågavarande studielån beviljas av statsstipendienämnderna, och denna anordning har visat sig innebära betydande fördelar. Nämnderna ha utan större tidsutdräkt kunnat inhämta yttranden från de studerandes egna organisationer och ha därigenom kunnat skaffa sig en god kännedom om de sökande. Även i övriga avseenden ha de lokala beslutande organen visat sig vara ändamålsenliga, så exempelvis då det gällt att snabbt medgiva ändrad disposition av lån i samband med de senaste årens talrika och ofta oförberedda inkallelser till militärtjänstgöring.

Till grund för bestämmelserna om naturastipendier och studielån låg ett

av särskilda sakkunniga den 10 december 1937 avgivet betänkande med utredning och förslag angående understöd i form av fria bostäder och fri kost åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska medikokirurgiska institutet (SOU 1937: 44). I betänkandet hänvisade de sakkunniga till att utredningen enligt de för densamma meddelade direktiven utgått från den förutsättningen, att verksamheten, främst av kostnadsskäl, till en början borde inskränkas till att avse allenast studerande vid de nämnda läroanstalterna.

I *propositionen nr 61 till 1939 års lagtima riksdag* angående stipendier åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska medikokirurgiska institutet m. m. anförde departementschefen, bland annat, att de sakkunnigas förslag i vad avsåge statliga stipendier i enlighet med de för utredningsarbetet lämnade direktiven begränsats att avse universiteten och karolinska institutet. Från vissa håll hade med styrka framhållits, att åtgärder från statens sida av denna art borde omfatta samtliga universitet och högskolor och med dem jämförliga högre utbildningsanstalter. Departementschefen förklarade sig vara den förste att erkänna, att staten borde i vidare mån än hittills varit fallet understödja studerande också vid andra statliga läroanstalter av högskolekaraktär och att skäl även kunde anföras för att staten borde lämna bidrag till motsvarande verksamhet vid enskilda högskolor. Den verksamhet, varom i detta sammanhang vore fråga, borde få karaktär av en försöksanordning, som successivt och i den mån vunnen erfarenhet inbjöde därtill borde erhålla vidgad omfattning. Departementschefen ansåg det på grund därav berättigat, att verksamheten till en början begränsades till att avse de akademiska läroanstalterna, där behovet av åtgärder av denna art vore särskilt framträdande, och att verksamheten bland dessa läroanstalter begränsades till de statliga, alltså till universiteten och karolinska institutet.

Riksdagen, som biföll Kungl. Maj:ts förslag, förklarade sig anse goda skäl tala för en utvidgning av stipendieverksamheten till att omfatta jämväl andra läroanstalter av högskolekaraktär, såväl statliga som enskilda. Riksdagen hade funnit det nödvändigt att genom en närmare utredning få förevarande fråga prövad i hela dess vidd. Förhållandena vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg samt vid de tekniska högskolorna vore dock enligt riksdagens mening så likartade dem vid universiteten och karolinska institutet, att riksdagen icke kunde finna skäl föreligga att i avvaktan på närmare erfarenhet av den föreslagna stipendieanordningen skjuta stipendiefrågan för i vart fall nämnda högskolor på framtiden. Riksdagen ansåge sig böra understryka angelägenheten av att den föreslagna utredningen snarast komme till stånd och att på resultatet av densamma grundat förslag därefter förelades riksdagen.

På grund av det statsfinansiella läget har någon utvidgning av stipendieverksamheten hittills icke kommit till stånd.

Departementschefen anför nu i huvudsak följande.

1. *Statsstipendier.*

I 1943 års statsverksproposition anmälde jag under åttonde huvudtiteln, punkten 85, att studentkåerna i Stockholm och Göteborg inkommit med en framställning, vilken syftade till att få till stånd en utvidgning av stipendieinstitutionen till att omfatta även fackhögskolorna och de fria högskolorna i Stockholm och Göteborg. Ärendet hade vid denna tidpunkt ännu icke hunnit färdigberedas, men det syntes likväl klart, att några åtgärder i den avsedda riktningen icke lämpligen kunde komma till stånd redan från och med budgetåret 1943/44. Studentkåerna hemställde bland annat, att, därest ytterligare anslag till naturastipendier icke kunde påräknas, det utgående anslaget måtte komma även de dittills utelämnade högskolorna till godo.

I likhet med kanslern för rikets universitet anser jag, att en dylik uppdelning av det hittillsvarande anslaget på flera läroanstalter icke bör företagas. Erfarenheterna från universiteten och karolinska institutet ge vid handen, att de anvisade beloppen icke varit tillräckliga för att understödja samtliga väl meriterade och behövande sökande. Antalet ansökningar om nya stipendier har vid varje ansökningstillfälle varit så stort, att i genomsnitt endast var femte sökande kunnat tilldelas stipendium. En utvidgning av stipendieverksamheten synes följaktligen böra komma i fråga endast under den förutsättningen, att särskilda anslag kunna anvisas för ändamålet.

Då denna understödsform under fem års tillämpning visat sig vara ändamålsenlig, synes mig tiden vara inne för en utvidgning av verksamheten. Denna utvidgning bör enligt min mening tills vidare begränsas till de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg, vilka för närvarande icke åtnjuta statliga studiestipendier i någon form. Såsom motivering för denna begränsning vill jag anföra följande.

I årets statsverksproposition ha under åttonde huvudtiteln till stipendier åt studerande föreslagits anslag med 11 000 kronor till tekniska högskolan i Stockholm samt ett från 900 kronor till 5 000 kronor höjt anslag till Chalmers tekniska högskola, varjämte till stipendier för främjande av högre studier vid de tekniska högskolorna uppförts ett reservationsanslag av 45 000 kronor. Under nionde huvudtiteln finnas upptagna anslag till stipendier med följande belopp: lantbrukshögskolan 8 000 kronor, skogshögskolan 3 000 kronor och veterinärhögskolan 4 000 kronor. Under tionde huvudtiteln föreslås bidrag till handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg med 45 000 kronor respektive 30 000 kronor under villkor, att för beredande av friplatser åt elever eller nedsättning i undervisningsavgifter användes ett belopp av minst 15 000 kronor respektive 9 600 kronor. Slutligen må erinras om att under femte huvudtiteln uppförts ett från 50 000 kronor till 80 000 kronor höjt anslag till stipendier åt sådana studerande vid tandläkarinstitutet, vilka förbinda sig att efter vunnen legitimation under samma antal år, som stipendium innehafts, tjänstgöra inom folk-tandvården.

Vad beträffar farmaceutiska institutet, utgå där inga stipendier av statsmedel, och behovet av understöd synes icke heller vara stort nog att motivera inrättandet av statsstipendier. Studietiden vid institutet utgör normalt för farmacie kandidatexamen två terminer och för apotekarexamen ytter-

ligare i medeltal fem terminer. För inträde vid institutet fordras en elevutbildning på apotek under två år, varvid lön utgår med 75 kronor per månad under första året och 100 kronor per månad under andra året. Före studierna för apotekarexamen erfordras minst tolv månaders apotekstjänstgöring såsom farmacie kandidat (grundlön 3 500 kronor per år).

Av ovan lämnade uppgifter angående förekomsten av statliga studieunderstöd vid de högre läroanstalterna av högskolekaraktär synes framgå, att behovet av nya statsstipendier är störst vid Stockholms högskola och Göteborgs högskola. Det förefaller mig därför naturligt och befogat att vidga ramen för statsstipendieinstitutionen till att omfatta även nämnda högskolor. Till grund för en avvägning av de anslagsbelopp, som skäligen böra komma dessa läroanstalter till godo, har jag lagt den av kanslern år 1939 företagna utredningen, vilken för detta ändamål i år kompletterats med aktuella, från respektive studieorter infordrade uppgifter angående de studerandes sociala och ekonomiska förhållanden.

De faktorer, vilka i främsta rummet böra vara bestämmande för storleken av anslagen till stipendier, synas vara det effektiva antalet studerande vid vederbörande läroanstalt, den nuvarande förekomsten av stipendier och studiekostnadernas storlek. Vid beräkandet av sistnämnda kostnader torde hänsyn i första hand böra tagas till utgifterna för kost och logi. I detta sammanhang bör beaktas, i vilken utsträckning de studerande ha möjlighet att under studietiden utnyttja förmånen av bostad i hemmet. Härvid får dock icke förbises, att sådana faktorer som de studerandes sociala och geografiska härkomst representera rörliga moment, vilka lätt kunna undergå betydande förändringar under en relativt kort tid, till exempel genom inrättandet av ett större antal studiestipendier eller andra liknande åtgärder. Det synes därför angeläget att icke i alltför hög grad fastlåsa fördelningen av de stipendiemedel, som ställas till förfogande av statsmedel, på grundval av studentkårernas aktuella sammansättning.

Kanslern erinrade i sin förut återopade utredning, att även andra faktorer än de nyss anförda förtjänade att tillmätas en viss betydelse. Sålunda borde exempelvis förekommande variationer i fråga om läsårets längd och den genomsnittliga totala studietiden för olika examina beaktas. Vidare borde uppmärksammas, att en direkt jämförelse mellan antalet nyinskrivna vid de skilda läroanstalterna kunde bli missvisande av den anledningen, att vid vissa högskolor åtskilliga studerande inskrivas för kortare tid utan avsikt att bedriva egentliga examensstudier. Till belysning av detta förhållande må anföras, att antalet studerande under höstterminerna 1938—1942 utgjorde i medeltal vid Uppsala universitet 3 709, vid Lunds universitet 2 419, vid karolinska institutet 898, vid Stockholms högskola 1 965 och vid Göteborgs högskola 502 och att det genomsnittliga nettoantalet nyinskrivna vid de nämnda läroanstalterna under läsåren 1938/39—1942/43 uppgick till respektive 417, 380, 96, 433 och 134, motsvarande respektive 11,2, 15,7, 10,7, 22,0 och 26,7 % av nyssnämnda medeltal. Då de vid dessa läroanstalter förekommande examina icke uppvisa några avsevärda skiljaktigheter i fråga om den beräknade studietiden — utom beträffande de medicinska examina, vilkas antal dock icke på långt när motiverar den stora disproportionen i förhållandet mellan antalet nyinskrivna och det totala antalet studerande — synes skäligen hänsyn böra tagas till den olika snabba omsättningen av studerande.

En skälighetsprövning på grundval av det föreliggande materialet och i

huvudsak enligt de principer, som på sin tid följdes av de studentunderstödssakkunniga, har givit till resultat, att till stipendier åt de studerande vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg synas tills vidare, i avvaktan på någon tids erfarenhet, böra utgå anslag med i runt tal 35 000 kronor respektive 15 000 kronor.

Vad den yttre anordningen av de föreslagna nya stipendierna beträffar, synas för dem i tillämpliga delar böra gälla samma bestämmelser som i fråga om statsstipendierna vid universiteten och karolinska institutet. Stipendierna böra alltså utgå under de första studieåren, och behörig att söka stipendium bör vara såväl den, som redan är inskriven vid vederbörande högskola, som den, som ämnar nästföljande läsår där inskriva sig. Beträffande universiteten och karolinska institutet är föreskrivet, att stipendium som regel icke må första gången tilldelas studerande, som varit närvarande vid läroanstalten under längre tid än fyra terminer, och denna bestämmelse synes även böra gälla för stipendier vid högskolorna.

I anslutning till två i ämnet väckta motioner uttalade 1939 års lagtima riksdag i sin skrivelse nr 200, att statsstipendium i form av fri bostad och fri kost borde kunna tilldelas även studerande, som har sitt hem å den ort, där studierna bedrivs. Någon begränsning i detta avseende av behörigheten att innehava statsstipendium har emellertid aldrig ifrågasatts vare sig av de studentunderstödssakkunniga eller av de hörda myndigheterna, och icke heller innehåller gällande reglemente någon föreskrift härom. Statsstipendienämnderna ha också i de fall, då så prövats skäligt, utdelat helt eller delat stipendium till studerande med hem på studieorten.

Vid universiteten och karolinska institutet får statsstipendium innehavas under sammanlagt högst tre läsår, och stipendieförmånerna utgå under de officiella lästerminerna. Stipendiat, som varit förhindrad att till fullo utnyttja förmånerna under sagda tid, kan likväl av vederbörande statsstipendienämnd medgivnas rätt att taga i anspråk återstående del under mellantermin, dock att stipendium i intet fall må tillgodonjutas under längre tid än sammanlagt åtta månader per år. Vid Stockholms och Göteborgs högskolor utgör det officiella läsåret liksom vid universiteten och karolinska institutet åtta månader. För samtliga de berörda läroanstalterna synes därför kunna gälla den enhetliga bestämmelsen, att stipendieförmånerna må åtnjutas under högst åtta månader per läsår.

Det officiella läsåret börjar även vid Stockholms och Göteborgs högskolor den 1 september, varför tiderna för ledigförklaring, ansökning och utdelning lämpligen synas kunna sammanfalla med motsvarande tider vid universiteten och karolinska institutet. Enligt för sistnämnda läroanstalter gällande reglemente skola statsstipendierna av ecklesiastikdepartementet kungöras till ansökning lediga under december månad närmast före det läsår, under vilket de avses skola åtnjutas. Sökande, som åtnjuter undervisning vid högre allmänt läroverk eller därmed jämförlig läroanstalt, skall före nästföljande januari månads utgång till läroverkets rektor ingiva sin ansökan. Övriga sökande skola före den 1 mars ingiva sina ansökningar direkt till vederbörande statsstipendienämnd. Fördelningen av de tillgängliga stipendiemedlen sker före utgången av april månad. I likhet med vad som skedde, när naturastipendierna infördes år 1939, bör, när rätten att åtnjuta dylika stipendier utsträcker till studerande vid Stockholms och Göteborgs högskolor, övergångsvis iakttagas, att för omkring en tredjedel av de första stipendiaterna vid de nämnda högskolorna maximtiden för innehav begränsas till ett år

och för ytterligare ungefär en tredjedel till två år. De stipendiater, vilkas rätt till prolongation på detta sätt inskränkes, böra utses bland redan inskrivna studerande, vilka tillbragt i regel högst sex terminer vid vederbörande högskola. Genom en dylik anordning vinnes också den fördelen, att gränsen ej blir så markerad mellan de studerande, som påbörja sina akademiska studier omedelbart före och efter den nu ifrågavarande utvidgningen av stipendieförmånerna.

Vid de tre läroanstalter, där statsstipendier i form av fri bostad och fri kost för närvarande förekomma, handhavas alla med stipendieverksamheten förenade uppgifter av lokala statsstipendienämnder. Varje dylik nämnd består av fem ledamöter, av vilka en, som tillika är ordförande, utses av universitetskanslern, två av större akademiska konsistoriet respektive karolinska institutets lärarkollegium samt två av vederbörande studentkår. Denna anordning torde även med fördel kunna tillämpas vid högskolorna. Då det givetvis är angeläget, såväl vid utdelandet av stipendier som vid den fortlöpande kontrollen under läsåret, att vederbörande nämnd — och icke minst dess sekreterare — har god personkännedom, synes en gemensam nämnd för karolinska institutet och Stockholms högskola icke böra inrättas.

Även förmedlingen av stipendieförmånerna synes böra följa de principer, som hittills tillämpats vid universiteten och karolinska institutet. I största möjliga mån böra alltså stipendiaterna hänvisas till sådana bostäder och matställen, som förvaltas av de studerande själva eller av dem närstående företag och organ. Då särskilda konviktorier eller därmed jämförliga matsalar finnas vid samtliga de berörda läroanstalterna utom Uppsala universitet, torde de nya statsstipendienämndernas arbete därigenom komma att betydligt underlättas.

Då alltså enahanda bestämmelser böra gälla för naturastipendieverksamheten vid samtliga de fem berörda läroanstalterna, synes i stället för nu gällande reglemente för utdelning av statsstipendier böra utfärdas nytt reglemente, varvid av statsstipendienämnderna hittills vunna erfarenheter böra beaktas. Likaså torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att fördela de av riksdagen anvisade medlen på de särskilda läroanstalterna.

I riksstatsförslaget har till Gemensamma universitetsändamål: Stipendier åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska medikokirurgiska institutet beräknats ett reservationsanslag av 184 700 kronor. Detta anslag synes böra erhålla den ändrade benämningen Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier vid universiteten och vissa högskolor samt höjas till ett avrundat belopp av 240 000 kronor, vilket innebär en ökning med 55 300 kronor.

2. Studielån.

Det synes naturligt att i samband med inrättandet av naturastipendier vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg även vidga möjligheterna att erhålla lån ur statens lånefond för universitetsstudier på motsvarande sätt. Vid en skälighetsprövning av storleken av det ytterligare investeringsanslag, som för detta ändamål bör tillföras fonden, synas de faktorer, vilka ovan betonats i fråga om naturastipendierna, böra beaktas även i detta sammanhang.

Om de studerande vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg, vilka hittills varit berättigade söka lån ur allmänna studielånefonden, för

framtiden hänvisas till statens lånefond för universitetsstudier, böra enligt min mening möjligheterna för dessa studerande att komma i åtnjutande av denna kreditgivning samtidigt i någon mån utökas. Det förefaller mig därför skäligt, att till lån för studier under läsåret 1945/46 vid Stockholms högskola och Göteborgs högskola anvisas anslag av 20 000 kronor respektive 10 000 kronor. Vid bifall härtil skulle investeringsanslaget till statens lånefond för universitetsstudier komma att höjas från 350 000 kronor för innevarande budgetår med 100 000 kronor till 450 000 kronor. Sistnämnda belopp överstiger med 30 000 kronor det i statsverkspropositionen preliminärt beräknade anslaget.

I och med att universitetsstudielånefonden öppnas för de studerande vid de fria högskolorna, böra dessa studerande — i likhet med vad som tidigare skett beträffande de studerande vid universiteten och karolinska institutet — undantagas från behörighet att erhålla lån ur allmänna studielånefonden. Även i övrigt böra samma bestämmelser gälla för samtliga studerande, som kunna erhålla lån ur statens lånefond för universitetsstudier. Kungl. Maj:t synes fördenskull i berörda syfte böra omarbета nu gällande reglemente för fonden (SFS 290/1939).

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår förordade riksdagen år 1939 i samband med att riksdagen beslöt inrättande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet av statsstipendier i form av fri bostad och fri kost att en undersökning verkställdes angående behovet av liknande stipendier vid andra högskolor. Departementschefen har — under erinran om att kanslern för rikets universitet redan samma år framlade anbefalld utredning i ärendet — framhållit, att statsfinansiella skäl hittills lagt hinder i vägen för en dylik utvidgning av stipendieverksamheten.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att ifrågavarande understödsform visat sig ändamålsenlig och att tiden nu synes vara inne för en utsträckning av tillämpningsområdet för verksamheten. I anslutning till vad i motionen II: 461 anförts vill utskottet framhålla, att det synes utskottet principiellt riktigt, att de studerande vid olika läroanstalter av högskolekaraktär komma i åtnjutande av understöd från statens sida enligt i stort sett likartade grunder. Av statsfinansiella skäl synes det emellertid nödvändigt att en utvidgning av den här berörda understödsverksamheten sker successivt och utskottet har liksom departementschefen funnit att bärande skäl blivit anförda för att utvidgningen nu begränsas till de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg, vilka för närvarande icke åtnjuta statliga studiestipendier i någon form. Utskottet utgår ifrån att Kungl. Maj:t alltjämt har sin uppmärksamhet riktad på frågan om införandet av omförmälda stipendieform jämväl vid andra högskolor. På grund härav synes det utskottet icke erforderligt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om särskild utredning i ärendet. Med vad sålunda anförts torde motionen II: 461 få anses besvarad.

För beredande av erforderliga medel för inrättandet av naturastipendier vid omförmälda två enskilda högskolor torde anslaget till naturastipendier för

nästa budgetår i enlighet med departementschefens förslag böra höjas med 55 300 kronor till 240 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att fördela dessa anslagsmedel på de särskilda läroanstalterna. Utskottet har icke funnit något att erinra mot vad departementschefen föreslagit beträffande grunderna för stipendiernas åtnjutande samt i fråga om inrättandet av särskilda stipendienämnder för Stockholms och Göteborgs högstskolor.

Såsom departementschefen framhållit synes det naturligt att i samband med inrättandet av naturastipendier vid nyssnämnda enskilda högstskolor även vidga möjligheterna att erhålla lån ur statens lånefond för universitetsstudier på motsvarande sätt. Utskottet tillstyrker därför, att för lån för studier under läsåret 1945/46 vid Stockholms högstskola och Göteborgs högstskola anvisas anslag av respektive 20 000 kronor och 10 000 kronor eller tillhoppa 30 000 kronor. Vidare tillstyrker utskottet, att härutöver ett belopp av 70 000 kronor anvisas för ökande av anslaget till universitetsstudielånefonden, vilket alltså för nästa budgetår torde böra uppföras med (350 000 + 30 000 + 70 000 =) 450 000 kronor.

Vad departementschefen i övrigt anført har icke givit utskottet anledning till erinran eller yttrande.

Utskottet hemställer alltså,

I. att riksdagen må

a) till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högstskolor* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor;

b) till *Statens lånefond för universitetsstudier* för budgetåret 1944/45 under statens utlåningsfonder anvisa ett investeringsanslag av 450 000 kronor;

II. att motionen II: 461 må anses besvarad med vad utskottet här ovan anført.

Stockholm den 18 april 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.